

Höstsådda baljväxter

Per Modig, HIR Skåne, projektledare

076-1406097

per.modig@hush.se

Bakgrund

Det finns en vilja på många håll att öka odlingen och utbudet av baljväxter, både till livsmedel och foder. Höstsådda baljväxter lyfts fram som en möjlighet och testas även i praktiken men det saknas fakta kring övervintring och avkastning. Det finns också stort intresse för höstsådda, övervintrande, ettåriga baljväxter i grüngödslingsblandningar, bland annat som förfrukt till sent sådda eller planterade vårgrödor.

Höståkerböna är känd som höstsådd form sedan mer än 200 år och odlas allmänt så långt norrut som i England. I Sverige marknadsför Scandinavian Seed en sort med hänvisning till egenfinansierade försök under 2019-2020 där sorten haft en imponerande avkastning. Engelska sorter har i allmänhet sämre vinterhärdighet än tyska och österrikiska.

Höstärt avkastar i försök i Österrike mer än höståkerbönor och det finns fler sorters höstärt än höståkerböna tillgängliga på den tyska marknaden. I nordvästra USA har höstärtor (Austrian winter peas) odlats sedan 1930-talet och förädlingen av sorter har gjort vinterhärdigheten bättre med tiden så att den nu är i paritet med den hos höstvetete. Svenskodlad höstärt säljs som livsmedel sedan några år av företaget Nordisk Råvara.

Övervintrande **vickerarter** marknadsförs och används som fång-/mellangröda och till grönfoder. Internationellt sägs höstsådd vicker ha bättre vinterhärdighet än andra höstsådda baljväxter och det finns många försök över världen, men för svenska förhållanden baseras kunskapen mycket på individuella erfarenheter och jämförelser av olika arter olika år vilket gör det svårt att dra säkra slutsatser om vinterhärdighet. **Luddvicker** marknadsförs som frosttålig och "kungen bland grüngödslingsväxter". **Vintervicker** marknadsförs ha god vinterhärdighet och **Pannonisk vicker** ännu bättre.

Blodklöver är en art som används i många mellangrödeblandningar för dess övervintring och förmåga att tillväxa vid lägre temperatur. Hur bra vinterhärdigheter den har är dock oklart och odlingsråd formuleras i termer som "övervintrar ofta bra".

Försök i aktuellt projekt (finansierat av Jordbruksverket)

Screening

För att testa övervintring genomförs screening på tre platser i södra Sverige:

Höståkerböna, två sorter; höstärt, tre sorter; luddvicker; vintervicker; pannonisk vicker; blodklöver. Tre såtidpunkter. Gradering av planttäthet och bestånd. Provklippning vid tre tillfällen i maj-juni. Mognadstid bedöms, men rutorna skördas inte.

Artförsök

För att se avkastningspotential görs ett artförsök 2021-2022 och på tre platser 2022-2023.

Höstsådda arter: Höståkerböna, två sorter; höstärt, tre sorter: Två såtidpunkter.

Vårsådda arter: Åkerböna, ärt.

Fyra upprepningar. Slumpade rutor. Skörd med tröskning.

Projektgrupp och referensgrupp

Projektgrupp: Per Modig, Kerstin Andersson, Emma Lübeck, Per Ståhl.

Referensgrupp: Georg Carlsson, Oskar Gustafsson, Jon Orvendal.